

Ülkeler Arası Karşılaştırmalarla Hayırsever Davranışların Belirleyicileri¹Ayşenur ŞAKALAK², Savaş ÇEVİK³

Öz

Hayırseverlik tüm toplumlarda görülen evrensel bir davranış biçimi olmakla beraber ülkeden ülkeye farklılık arz etmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın temel amacı ülkeler düzeyinde hayırsever davranışlar arasında yer alan kurumsal bağış, gönüllülük ve informal bağış türlerinin belirleyicilerini incelemektir. Bu amaçla 2009-2021 dönemi için 134 ülke kapsamında Driscoll-Kraay tahmincisinin kullanıldığı panel veri analizi uygulanmıştır. Ampirik sonuçlar sosyal sermaye değişkeninin kurumsal bağış, gönüllülük ve informal bağışlarda, etnik karmaşa değişkeninin kurumsal bağış ve gönüllülükte; kentsel nüfusun ise gönüllülük ve informal bağışlar da pozitif etkiye sahip olduklarını ancak kentsel nüfusun kurumsal bağışlarda negatif bir etki meydana getirdiğini göstermektedir. Sonuçlardan hareketle kamu harcama yetersizliğinin gönüllülük üzerinde dışlama, informal bağışlarda çekme etkisi oluşturduğuna dair kanıtlara ulaşılmışken yönetim değişkeninin her iki bağımlı değişken üzerinde de dışlama etkisine neden olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca literatürdeki genel sonuçların ötesinde gelir değişkeninin sadece kurumsal bağışlarda anlamlı ve pozitif etkisi, yaş değişkeninin yalnızca gönüllülükte anlamlı ve negatif etkisi, eğitim değişkeninin ise üç bağımlı değişkende de anlamlı olmaması çalışmanın diğer çalışmalardan farklılaşmasına neden olmuştur. Böylece bu çalışmanın ülkeler arasındaki bağış puanı farklılıklarının belirleyicilerini tespit ederek, politika yapıcıları ile yetkililere önerilerde bulunarak mevcut literatüre önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hayırseverlik, Gönüllülük, Bağış, Dışlama Etkisi, Çekme Etkisi

Jel Kodu: D64, H53, L31

Determinants of Charitable Behaviours in Cross-Country Comparisons

Abstract

Although charitable is a universal form of behaviour seen in all societies, it varies from country to country. Therefore, the main objective of this study is to examine the determinants of corporate giving, volunteering, and informal giving, which are among the types of charitable behaviours at the country level. For this purpose, a panel data analysis using the Driscoll-Kraay estimator was applied for 134 countries for the period 2009-2021. Empirical results show that social capital has a positive effect on institutional giving, volunteering, and informal giving, ethnic complexity has a positive effect on institutional giving and volunteering, the urban population has a positive effect on volunteering and informal giving, whereas the urban population has a negative effect on institutional giving. Based on the results, while there is evidence that insufficient public expenditure has an exclusion effect on volunteering and an attraction effect on informal donations, it is found that the governance variable causes an exclusion effect on both dependent variables. In addition, beyond the general results in the literature, the income variable has a significant and positive effect only on institutional donations, the age variable has a significant and negative effect only on volunteering, and the education variable is not significant in all three dependent variables, which differentiates this study from other studies. Thus, this study is expected to make significant contributions to the existing literature by identifying the determinants of donation score differences between countries making recommendations to policymakers and authorities.

Keywords: Charitable, Volunteering, Donation, Crowding-out Effect, Crowding-in Effect

Jel Codes: D64, H53, L31

¹ Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde Prof. Dr. Savaş ÇEVİK danışmanlığında hazırlanan “İktisadi Kararlar ve Sosyal Tercihler Bağlamında Hayırsever Davranışlar” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

² Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Kadınhanı Faik İçil Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Konya, Türkiye. E-posta: aysenur.sakalak@selcuk.edu.tr Orcid no: 0000-0002-8420-4718

³ Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Konya, Türkiye. E-posta: scevik@selcuk.edu.tr Orcid no: 0000-0003-0730-0746

Extended Abstract

Introduction

Charitable activities, which have various forms, contribute to the economic and social development of societies compensating for the failing aspects of these societies. Especially the recent global problems have made this form of behaviour, which is among the altruistic activities, an important agenda item. However, research results show that charitable behaviours have different scores in different countries. From this point of view, the main purpose of this study is to examine charitable behaviours resulting in monetary and time sacrifice of the donor in 134 countries in terms of institutional giving, volunteering and informal giving behaviours and to empirically investigate the possible sources of differences between countries. Thus, it is expected that the study will identify the determinants of the differences in donation scores, make suggestions to the authorities for the necessary regulations and make significant contributions to the existing literature.

Method

This study aims to identify the impact of demographic and economic factors, socio-cultural factors, political participation and government financial activities on three different giving behaviours in societies from 2009 to 2021. For this purpose, the available data are compiled from the World Giving Index (WGI) reports, taking into account the breadth of country coverage and the ability to measure charitable behaviour in different forms. The discrepancies among countries in these reports published by the Charities Aid Foundation (CAF) led the analysis to being conducted in 134 countries. In addition, the accessibility of the data in the reports limited the year range of the analysis to the periods (2009-2017 and 2020-2021). On the basis of the research, econometric equations were formed by determining the explanatory variables for donation behaviour in countries, including gross domestic product (\$) per capita, the percentage of the total population that is urban, the percentage of the total population aged 65 and over, education level, social capital, ethnic turmoil, governance, and public service inadequacy. These variables are compiled from the World Development Indicators, Legatum Prosperity Index and State Fragility Index databases. Panel data method was used for the econometric analysis considering the suitability of the data structure and the basic assumptions of the estimations were checked as a requirement of the analyses. Finally, considering the findings and the recommendations of the literature, the final model was constructed using the Driscoll-Kraay Estimator.

Result and Discussion

In this study, which investigates the determinants of institutional giving, volunteerism and informal giving types in countries, model types were first analysed. For this purpose, F, LR, and LM tests were performed and the results revealed that there are only unit effects in institutional donations and volunteerism, and both unit and time effects in informal donations. According to the findings of the Hausman test applied in the second stage, it was found that the random effects model was valid for institutional donations and the fixed effects model was valid for volunteering and informal donations. In the third stage, which is important in terms of the efficiency and consistency of the analysis, basic assumption tests were applied and the results showed the presence of heteroscedasticity, autocorrelation and inter-unit correlation in the variables. In this context, Driscoll-Kraay's correction was applied by taking into account the solution of the three problems and the recommendation of the literature. According to the coefficient results obtained, the significant effect of GDP per capita, social capital and ethnic turmoil variables on institutional donation has a positive sign, while the significant effect of the population has a negative sign. In other words, with other variables held constant, countries' institutional giving scores increased by 0.035 units for a 1% increase in per capita income level, while institutional giving scores increased by 0.007 and 0.010 for a one-unit increase in social capital and ethnic turmoil, respectively. This result supports the expectations that during periods of social problems, internal conflict and turmoil, societies may tend to donate more to their own identity groups due to identity discrimination. The fact that each unit increase in urban population decreases institutional donations by -0.001 units can be interpreted as urbanisation creating some economic difficulties and has a negative impact on donation behaviour.

According to the estimates of the second dependent variable, volunteering scores, it is found that urban population density, social capital, ethnic turmoil and inadequate public expenditures have a statistically significant and positive effect on volunteering activities. Consistent with the literature, the age and governance variables, for which significant results are found, decrease the volunteering scores by 0.008 and 0.002, respectively, when increased by one unit. Thus, while it is estimated that the retirement period causes a decrease in donation actions, it is thought that factors such as health problems of the elderly or decreased expectations from society may have prevented them from participating in volunteering activities. Moreover, the robust governance structure and insufficient increases in public expenditures support each other and show that the 'crowding-out' of volunteering is valid. On the other hand, while the increase in urban population and social capital levels increased informal donations, governance and public expenditure inadequacy caused opposite effects. According to the results, the governance variable has a 'crowding-out' effect on informal donations and a 'crowding-in' effect on public expenditure inefficiencies.

In summary, this study has examined the determinants of donation behaviour of countries across various dimensions. However, the fact that the data sources are not sufficiently developed to enable the measurement of donation behaviour has caused the study to be limited

at some point. For this reason, for future studies to make large-scale country comparisons, the authorities should initiate new reforms with charitable organisations in specific countries, which will enable more realistic measurements to be made.

GİRİŞ

Başkası için özverili eylemlerde bulunma şekli olan hayırseverlik, iktisat teorisinin rasyonel birey, kişisel çıkar gibi temel argümanlarının sorgulanma nedenlerindendir. Çünkü geleneksel iktisat teorisi, bireyin tercihlerini kişisel çıkarlarını maksimize etmek amacıyla şekillendirdiğini ve bu doğrultuda rasyonel hareket ettiğini varsaymaktadır. Kısacası birey kıt kaynaklarını verimli şekilde kullanmak için fayda maksimizasyonu ve maliyet minimizasyonu gibi temel güdülerle hareket etmektedir. Ancak bireyler herhangi bir maddi kazanç sağlamaksızın gönüllü organizasyonlarda çalışmakta, kan bağışı yapmakta, para yardımı gibi hayırsever davranışlar sergileyerek tanımadıkları bireylere gerek maddi gerekse de manevi fedakârlıkta bulunmaktadır. Aynı zamanda bireylerin kamu mallarına katkı sağlamaları, vergi ödemeleri ya da çevreyi korumak için fedakârlık yapmaları gibi, irrasyonel davranış sergiledikleri de gözlemlenmektedir (Andreoni, 1989; Leonard, 1977; Unger, 1991; Meier, 2006:2). Dolayısıyla bu tür davranışlar iktisadi aktörlerin başkalarının çıkarlarını gözeterek belirli bir maliyete katlandıklarını ve *homo economicus* ötesi eylemler gerçekleştirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum ise geleneksel iktisat teorisinin varsayımlarından sapmalara ve piyasa başarısızlıklarına yol açıp iktisatçıların yeni bir bakış açısı geliştirmelerine neden olmuştur. Başlangıçta ampirik çalışmalarla incelenen irrasyonel eylemler davranışsal iktisadın doğuşu ile daha geniş bir araştırma alanı içerisinde sorgulanmıştır. Akabinde deneysel çalışmaların hızlanması ve elde edilen sonuçlar rasyonelite kavramını yeniden tartışmaya açarak sosyal tercihler, özgecilik gibi yeni kavramların literatürde canlanmasına zemin hazırlamıştır.

İlk kez Auguste Comte tarafından kullanılmış olan *özgecilik* kavramı iktisat dünyasında yaygın olarak sosyal ikilemlerde davranışsal sorunlar, kamu mallarının edinimi ve gönüllülük konuları çerçevesinde ele alınmıştır. İktisatçıların tarafından fayda üzerinden yapılan açıklamalarla kabul edilen bu kavram iktisadi aktörlerin fayda işlevine diğer aktörlere yapılan fedakarlıkların eklenmesi olarak ifade edilmiştir (Piliavin & Charng, 1990:28; Shiell & Rush, 2003:649). Ancak son dönemlerde gerek teknolojik gerekse de küresel anlamda yaşanan gelişmeler bireysel fayda üzerinden yapılan bu açıklamaların ötesine geçilmesine neden olmuştur. Sözgelimi bireylerin küresel salgın sırasında sosyal mesafe kurallarına uymaları, aşı yaptırmaları bir tür toplumsal faydayı gözetken davranış biçimleri olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla iktisatçıların toplumsal ve kültürel bazı faktörleri dikkate almaya başladıkları görülmektedir. Öte yandan bireylerin fedakarlığı ile ortaya çıkan hayırseverlik de iktisatçıların ilgisini çeken konulardan olup özgeciliğin bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Bu kavram, toplumların sosyal, kültürel, ekonomik gibi çeşitli açılardan gelişimlerine katkı sağlayan bir olgu olmakla birlikte zamanla devlet ve piyasanın dışında var olan sektöre dönüşmüştür. Son yıllarda hızlı bir büyüme eğilimi gösteren hayırseverlik sektörü devletin hizmet alanını, hükümet birimlerinin yeterli fon sağlayamadığı bölgelere kadar genişletmekte ve hükümetin eksik kaldığı dolaylı hizmetleri sunma görevini üstlenmektedir. Ayrıca evrensel bir davranış biçimi olan hayırseverlik, demokrasinin yaygınlaşmasına katkıda bulunurken, küresel yoksulluğun azaltılmasında da önemli bir rol oynamaktadır (Brass, 2016; Brass vd., 2018). Bu bağlamda, bu sektörün ülkelerin büyüme ve kalkınma süreçlerinde kritik derecede önem taşıdıkları kabul edilmektedir. Ancak, yapılan araştırmalar hayırsever davranışların ülkeler ve kültürler arasında birtakım farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır (Knowles vd., 2023). Çeşitli nedenlerle açıklanan bu farklılıklar, her ülkenin sahip olduğu kaynakların nitelik ve hacimleriyle bağlantılıken (Wiepking, 2021) ülkeler arasında çağrıştırdığı farklı anlamlar, toplumların sosyal sermaye düzeyleri, uygulamış oldukları ekonomik sistemler, politik yaklaşımlar ya da yasal yapılarıyla da ilişkilendirilmektedir. Sosyal davranışların şekillenmesinde etkili

olan bu faktörler farklı konular üzerinde de incelenerek belirli bir kültürel ortamda yaygın olan inanç ve değer yargılarının, nüfus çeşitliliğinin, toplum büyüklüğünün önemli olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Henrich vd., 2010). Aynı zamanda her topluma ait siyasi kültür, sosyal ve kültürel normaler, kurumsal yapılarıdaki işleyiş toplumların tercihlerinde etkili olan unsurlar arasında değerlendirilmektedir (Henrich, vd., 2010; Inglehart, 2000). Konuya dair araştırmalar, toplumların tarihsel gelişim süreçlerinin ve sosyal statüye verdikleri değerlerin etkili olduğunu gösterirken (Wright, 2001) ülkelerin hayırseverlik düzeylerini ölçmek için kullandıkları kendilerine özgü hesaplama tekniklerinin de bu farkların nedenlerinden biri olabileceğini ortaya koymuştur.

Bu bağlamdan yola çıkarak bu çalışmanın temel amacı, ülkeler düzeyinde hayırsever davranışları kurumsal bağış, gönüllülük ve informal bağış perspektiflerinde incelemek, ülkelerdeki farklılıkları sorgulayarak bu farkların muhtemel kaynaklarını teorik ve ampirik olarak araştırmaktır. Söz konusu amaca yönelik, ilk aşamada ülkeler düzeyinde gerçekleştirilen ampirik analizlere dayalı literatür kapsamlı bir şekilde tartışılarak ele alınmakta ve araştırma problemleri ortaya konulmaktadır. Daha sonra ülkeler arasındaki hayırseverlik farklılıklarının önemli açıklayıcıları belirlenmekte ve yürütülecek ekonometrik analizler için değişken seçimlerine dayanak oluşturulmaktadır. Çalışmanın son bölümünde ise 2009-2021 yıllarını kapsayan dönemde panel veri ekonometrisine ait teknikler kullanılarak 134⁴ ülke için hayırsever davranışların belirleyicilerine ilişkin tahminler yapılmaktadır. Böylece bu çalışmanın, ülkeler arası bağış davranışları farklılıklarının sosyal, politik ve kurumsal belirleyicilerini belirleyerek karar alıcı ve ilgili mercilere öneriler sunarak mevcut literatüre önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir.

1. AMPİRİK LİTERATÜR ÖZETİ

Hayırsever davranışlar geleneksel iktisadın rasyonellik varsayımından sapan önemli aksiyomlarından biri olarak davranışsal ve deneysel iktisat alanlarında yoğun şekilde incelenen konular arasında yerini almayı başarmıştır. Ancak inceleme sonuçları literatürde yer alan hayırsever davranışlara yönelik ampirik analizlerin büyük ölçüde anketler ya da laboratuvar deneyleri aracılığıyla elde edilmiş mikro verilerden hareketle yapıldığını göstermektedir. Söz konusu analizlerde ise çoğunlukla hane ya da birey düzeyindeki davranışlar sorgulanma eğiliminde olmuştur. Çünkü hayırseverliğin uluslararası karşılaştırılmasına yönelik kaynakların görece sınırlı olması ve mevcut verilerin hayırseverliğin parasal miktarını ölçmeye elverişli olmaması ampirik uygulamalar için bilgi eksiklikleri meydana getirmiştir (Bekkers, 2016). Özellikle konuya dair akademik çalışmaların sadece belirli bölgelerde yığılması ülkelerle ilgili kaynaklara erişimi o bölgelerle kısıtlayarak geniş kapsamlı ülke incelemelerinin yapılmasını engellemiştir. Ayrıca her ülkede hayırseverliğe yönelik farklı tanımların yapılması mevcut verilerin tam olarak neyi temsil ettiği ile alakalı tartışmalar yaratarak makro çalışmaların gelişimini sekteye uğratan faktörlere neden olmuştur (Wiepking, 2021). Ek olarak istatistiksel modelleme

⁴ Ülke sayıları raporlarda her yıl değişiklik göstermesi ve tutarsız olmaları nedeniyle veri kaybı dikkate alınarak en çok ülkenin bulunduğu rapor esas alınarak belirlenmiştir. Bu ülkeler: ABD, Afganistan, Arnavutluk, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Azerbaycan, Almanya, Bangladeş, Belarus, Belçika, Benin, Bolivya, Bosna-Hersek, Botswana, Brezilya, Bulgaristan, Burkina Faso, Birleşik Arap Emirlikleri, Birleşik Krallık, Birleşik Tanzanya Cumhuriyeti, Kamboçya, Kamerun, Kanada, Çad, Şili, Çin, Kolombiya, Kosta Rika, Fildişi Sahili, Hırvatistan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Danimarka, Dominik Cumhuriyeti, Ekvador, Mısır, Ermenistan, El Salvador, Estonya, Etiyopya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Gana, Yunanistan, Guatemala, Gine, Haiti, Honduras, Hong Kong, Macaristan, İzlanda, Hindistan, Endonezya, İran, Irak, İrlanda, İsrail, İtalya, Jamaika, Japonya, Ürdün, Kazakistan, Kenya, Kosova, Kırgızistan, Letonya, Lübnan, Liberya, Litvanya, Lüksemburg, Makedonya, Madagaskar, Malavi, Malezya, Mali, Malta, Moritanya, Meksika, Moğolistan, Karadağ, Fas, Myanmar, Nepal, Hollanda, Yeni Zelanda, Nikaragua, Nijer, Nijerya, Norveç, Pakistan, Filistin, Panama, Paraguay, Peru, Filipinler, Polonya, Portekiz, Kongo Cumhuriyeti (Brazzaville), Kore Cumhuriyeti, Moldova Cumhuriyeti, Romanya, Rusya Federasyonu, Ruanda, Suudi Arabistan, Senegal, Sırbistan, Sierra Leone, Singapur, Slovakya, Slovenya, Güney Afrika, İspanya, Sri Lanka, İsveç, İsviçre, Tayvan, Tacikistan, Tayland, Togo, Tunus, Türkmenistan, Türkiye, Uganda, Ukrayna, Uruguay, Özbekistan, Venezuela, Vietnam, Yemen, Zambiya, Zimbab'dır.

yapılarının yeterince gelişmemesi araştırmacıları daha çok birey düzeyinde inceleme yapmaya yöneltmiş ve bu durum ülkeler arası karşılaştırmalara yönelik çalışmaların görece sınırlı kalmasına yol açmıştır (Bekkers, 2016). Ancak son dönemlerde bireysel araştırmacıların ve veri toplayan kuruluşların çabaları, bağış davranışına yönelik veri kaynaklarının gelişimine katkı sağlayarak araştırmacılara ülkeler arası karşılaştırma yapabilme olanakları sağlamıştır. Zamanla bu verilere yönelik kısıtlamaların da kaldırılması, hayırseverlik ya da bağış davranışını makro düzeyde inceleyen araştırmaların literatürde daha fazla yer edinmesine olanak sağlamıştır. Söz konusu bu araştırmaların önemli bir kısmı ülke düzeyinde gönüllü eylemlere katılım olasılıkları, parasal bağışlara yönelik tutumları ve belirleyicileri incelerken (DiPietro, 2013; Bauer vd., 2013; Glanville vd., 2016; Macchia & Whillans 2021; Wiepking vd. 2023) De Wit vd. (2018) gibi araştırmacılar bağış yapma olasılığını, bağış miktarını ve bağış yapma sıklığını Smith (2015) ise bu sıklığı etkileyen faktörleri araştırmıştır.

Bağış davranışını çeşitli perspektiften sorgulayan araştırmaların yanı sıra gönüllülük ve para bağışlarının karşılıklı ilişkisini inceleyen Bauer vd. (2013) Avrupa ülkeleri arasında büyük farklılıklar olduğunu resmederek değişkenlerin ikame etkisine yönelik sonuçlara ulaşmıştır. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Birleşik Krallık karşılaştırmasının yapıldığı bir çalışmada da değişkenler arasındaki ilişki Birleşik Krallıkta aynı sonucu vermişken ABD’nde gönüllülük ve para bağışlarının birbirlerini tamamladıkları tespit edilmiştir (Wright, 2001). Öte yandan Ruiter ve Graaf (2006), Reitsma vd. (2006), Bennett (2015) için ülkelerdeki inanç düzeyleri, dini grupların ve dini bir çevrenin bağış davranışlarına yansımaları; Sokolowski (2013), Neumayr ve Pennerstorf (2015), Pennerstorfer ve Neumayr (2017), De Wit vd. (2018), Bredtmann ve Flores (2023) gibi araştırmacılar içinse devletin kamu hizmetleri veya sosyal yardımlar gibi faaliyetlerinin bireylerin bağış davranışını nasıl etkilediği, bireysel bağış ve yardımlar üzerinde dışlamaya neden olup olmadıkları araştırma konusu olmuştur. Çok düzeyli analiz, iki aşamalı yöntem gibi farklı tekniklere başvurulmuş analiz sonuçları incelendiğinde; dinin bağış davranışı üzerinde büyük bir etki yarattığı görülmüştür. Geleneksel kamu yararı hayırseverlik modelinin aksine kamu yardımlarının özel bağışları dışlamadığı, üstelik özel bağışların büyüklüğünü etkilemekten ziyade bağışlarda yön değiştirecek etkiler meydana getirdiği ortaya çıkmıştır. Yang vd. ise 2021 yılında iki ülke özelinde yapmış olduğu çalışmada kamu yardımı alanların dini ve dini olmayan bağışlar üzerindeki etkisini sorgulamış Çin’de istatistiksel ilişki bulamayan araştırmacı ABD’nde kamu yardımı gelirinin dini olmayan bağışlarla, önceden kamu yardımı kullanımının ise dini ve toplam bağışlarla negatif ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Birçok disiplinde önemli bir değişken olan sosyal sermaye türlerinin hayırsever davranışlarla da yakın bağlantısı Glanville vd. (2016) gibi bazı araştırmacıları bu türlerin hayırsever davranışlardaki etkisini incelemeye yöneltmiştir. Söz gelimi Parboteeah vd. (2004) sosyal sermayenin resmi gönüllülük ilişkisini araştırarak tüm sermaye unsurlarının ülkelerin resmi gönüllülüğü ile olumlu ilişkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonucu destekleyen ve Avrupa genelinde karşılaştırma yapan Enjolras (2021) bulguları da sosyal sermayenin resmi gönüllü olma olasılığı üzerinde olumlu etki gösterdiğini ortaya koymuştur. Graf vd. (2024) ise sosyal sermaye türlerinden biri olan güven unsurunun kan bağışı ile ilişkisini incelemişler ve sağlık sistemine duyulan kamu güveni ile kan bağışı arasında pozitif ilişki olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Ülkeler arasındaki bağış oranlarına dair değişikliklerin farklı boyutta araştırıldığı çalışmalarda Bekkers (2020) gibi bazı araştırmacılar, bu değişikliklerin açıklanmasında ülkelerin sahip olduğu değerler ile sosyal ve beşerî kaynakların önemini vurgulamışlarken; Luria vd. (2015; 2019) ülkelerin kültürel yapısını ve kültürel boyutlarını incelemişlerdir. Fuchs vd.

(2020) ise kültürel farklılıkların yapılacak bağışların nasıl kullanıldığını bilen birey davranışları üzerindeki yansımaları sorgulamışlardır. Sonuçlar, toplumsal normların, geleneklerin ve hiyerarşinin baskın olduğu ülkelerde özerk toplumlara göre bireylerin nereye bağış yapacaklarını bilmelerinin çok da etkili olmadığını ortaya çıkarmıştır. Diğer taraftan Mourao (2020), Macchia ve Whillans (2021) ülkelerin ekonomik performanslarını incelemek için farklı değişkenlerin etkisini araştırmışlardır. Ayrıca ülkelerdeki hayırsever kuruluşların varlığı, bu kuruluşların faaliyet gösterdikleri yasal çevre ve kurumsal faktörler, bu farklılığın potansiyel açıklayıcı unsurlarından biri olmuştur (Garcia vd. 2017; Garcia & Osili 2019; Şakalak & Çevik 2022). Çünkü bu kuruluşların kimsesiz, maddi konuda yetersiz ve yardıma ihtiyacı olan bireyleri karşılık beklemeden desteklemesi, ülkelerdeki yoğunlukları ve büyüklükleri açısından dikkate değerdir. Mevcut ampirik çalışmalar da devlet tarafından hayırsever kuruluşlara sağlanan teşvik farklılıklarının bu kuruluşların ülke dağılımlarında etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle gerek kuruluşlara gerekse de yapılan bağış miktarlarına yönelik etkili olan vergi düzenlemeleri ve bağışı teşvik edecek mekanizmaların ülkeler özelinde olması, uluslararası bağış puanları farklılıklarının açıklanmasında önem taşımaktadır. Dolayısıyla bireylerin bağış kararlarının ve bağış miktarlarının şekillenmesinde hükümet teşviklerinin de kritik bir değere sahip olduğu kabul edilmektedir.

Yapılan araştırma sonuçları bağış puanlarının ülkelerdeki gönüllü sektör tipleri, bağış toplama süreçlerindeki etik ve kültürel yapı ile uygulanan ekonomik teorilerle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Wiepking & Handy, 2015:10-17). Toplamların kendilerine özgü yaptırım politikaları ve gönüllülüğe yükledikleri anlam farklılıkları ülkelerin yardım puanlarını açıklamada önemli bir işleve sahiptir. Örneğin, Kuzey Avrupa ülkeleri gibi bazı ülkelerde gönüllülük eylemleri kişilerin ahlaki sorumluluklarını yerine getirdikleri hissini doğururken, bu duygu diğer bazı ülkelerde aynı yoğunlukta hissedilmeyebilir (Hansen vd., 2018:2-3). Özellikle bireylerin kişisel tercihleri, müdahaleye tabi tutulmamış seçim sonuçları ve her ülkenin kendine ait toplumsal yapıları (Bauer vd., 2013:84) söz konusu farklılığın temel nedenlerindendir. Söz gelimi, bir ülkedeki bireylerin sahip olduğu toplumsal değerler, sosyal kimlikler, bireylerin eğitim, yaş gibi sosyo-demografik ve gelir gibi ekonomik değişkenleri bağış yapma eğilimlerini etkileyen faktörlerdendir. Ancak küresel düzeyde gözlemlenen bağış farklılıkları bireylerin özelliklerinden ziyade, ülkelerin yapısal faktörleriyle ilişkilendirilmektedir. Nüfus yapısı bunlardan biri olup Bekkers'in 2020 yılında yaptığı bir çalışmada da söz konusu yapısal faktörler ekonomi teorilerinden fiziğe kadar uzanan altı farklı teorik çerçevede incelenmiştir. Bu teoriler toplum yanlısı etmenler ve mevcut kurumların potansiyel durumu, ülkelerin istikrarlı bir yapıya sahip olması, sosyal ihtiyaç düzeyleri, ülkelerin coğrafi koşullarından siyasi yapılarına kadar çeşitli faktörlerin etkisi altında açıklanmaktadır. Ayrıca biyolojik etmenlere de yer verilen çalışmada ülkenin ekonomik ve hukuki yapısı davranış kalıplarının esneklikleriyle ilişki olarak değerlendirilmektedir (Bekkers, 2020:76). Bu nedenle ilgili çalışmada tercih edilen belirleyici unsurlar bir sonraki bölümde ülke düzeyindeki bilgileri içerecek şekilde üç ana kategoriye ayrılarak açıklanmıştır.

Son olarak günümüzde sağlık, çevre ve iklim krizi gibi küresel problemlerin hızla yükselişe geçmesi hayırsever davranışlara yönelik incelemelerin bu problemler ekseninde sorgulanmasına neden olmuştur. Örneğin; Belucio ve Guarini (2023) tarafından yürütülen bir çalışmada, bağış davranışının eko-verimlilik üzerindeki etkisi incelenmişken, aynı yılda Litofcenko vd. (2023) küresel salgının ülkelerin bağış davranışlarına nasıl yansıdığını ruhsal, fiziksel ve ekonomik açıdan araştırmışlardır. Dolayısıyla literatürdeki güncel çalışmalar hayırsever davranışlara yönelik araştırmaların dinamik süreçlerle uyumlu olduğunu göstererek alandaki gelişmelerin birer yansıması olarak kabul edilmektedir.

2. ARAŞTIRMA TASARIMI VE VERİ SETİ

Hayırsever davranışların üç yönünün incelendiği bu çalışmada 2009-2021 dönemine ait yıllık veriler kullanılmıştır. Bu veriler World Giving Index (WGI) raporlarından derlenmiştir. Ancak raporlarda 2018 yılı verisinin yer almaması ve 2020 raporunun yayınlanmaması 2018-2019 verilerinin analiz kapsamına dahil edilememesine neden olmuştur. Bu nedenle ilgili çalışma (2009-2017 ve 2020-2021) dönemleri çerçevesinde 134 ülke kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Bağımlı değişkenler

WGI raporları temel alınarak belirlenen bağımlı değişkenlerden birincisi “Bir kuruluşa para bağışladınız mı?” sorusundan hareketle kurumsal bağış, ikincisi “Bir organizasyona gönüllü olarak zaman ayırdınız mı?” sorusundan hareketle gönüllülük, üçüncüsü ise “Bir yabancıya ya da yardıma ihtiyacı olan tanımadığınız birine yardım ettiniz mi?” sorusundan hareketle informal bağış olarak belirlenmiştir.

Bağımsız değişkenler

Ekonometrik analizde kullanılan bağımsız değişkenler ise Tablo 1. de gösterildiği gibi demografik ve ekonomik faktörler, sosyo-kültürel faktörler ve politik katılım ile devletin mali faaliyetleri olarak sınıflandırılmıştır.

Demografik ve ekonomik faktörler

Literatür doğrultusunda, kişi başı gelir seviyesindeki artışın özellikle kurumsal para bağışlarında daha çok artışa yol açacağı yönünde bir beklenti mevcuttur. Dolayısıyla teorik ve ampirik incelemeler temel alınarak, ülkelerin genel ekonomik yapısını ve gelir düzeyini kontrol etmek amacıyla kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla (lnkbgsh) değişkeni kullanılmıştır. Bu değişken için Yang (2021) çalışmasında olduğu gibi logaritmik dönüşüm uygulanmış böylece analizlerde tahmin yanlılığı azaltılırken, normallik varsayımına yönelik ihlallerin önüne geçilmiştir. İkinci değişken olan kentsel nüfus, toplumların demografik yapısına ilişkin önemli veriler sunmaktadır. Kentlerde yaşayan bireylerin zorlu yaşam koşulları ve bireyciliğin ön plana çıkması, kırsal bölgelerde yaşayanlara oranla daha düşük hayırseverlik eğilimleri gösterecekleri yönünde tahminlere neden olmaktadır. Ancak, kentleşmenin hayırseverliğe yatkın bireyler için özellikle gönüllülük faaliyetlerinde kurumsal anlamda daha fazla seçenek sunduğu ve daha geniş sosyalleşme olanakları sağladığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durum, kentsel nüfusun kurumsal bağışlar üzerinde olumsuz; gönüllülük ve gayri resmi bağışlar üzerinde ise olumlu bir etki yaratabileceği beklentisi ortaya çıkarmaktadır. Literatürün önerdiği bir diğer önemli bulguda bireylerin yaş ilerledikçe, özellikle emeklilik dönemine kadar, parasal bağış yapma ve gönüllü faaliyetlere katılma eğilimlerinin artacağıdır (Mathur, 1996:177; Lee & Chang, 2007; Sargeant & Shang, 2010; Awaliah Kasri, 2013:315). Bu doğrultuda, yaş yapısının etkisini ortaya koymak amacıyla 65 yaş ve üzeri nüfusun, toplam nüfus içerisindeki oranı denklemlere dahil edilmiştir. Ancak özellikle bireylerin belirli bir yaştan sonra iş gücünden çekilmesi, maddi kaynaklarının durağanlaşmasına yol açabilecektir. Ayrıca, yaşlı nüfusun yoğun olduğu ülkelerde, karşılık beklentisinin azalması ve sağlık sorunları gibi etkenlerin artması, gönüllü katılımları olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bunun yanı sıra, para bağışı ile zaman bağışı (gönüllü katılım) arasında ikame ilişki olduğu varsayımı, yaş ilerledikçe artan parasal bağışların gönüllü katılımları dışlayabileceği yönünde beklentilere yol açmaktadır. Fakat, mevcut veri setinde 65 yaş ve üzeri nüfusun dikkate alınması hem parasal hem de zamansal bağışların azalma eğiliminde olabileceği ihtimalini gündeme getirmektedir. Bu

nedenle, analizde her iki değişkenin de negatif bir etkiye sahip olacağı öngörülmekteyken, informal bağışlar konusunda kesin bir açıklamaya ulaşılamamış olması, bu değişken için belirsiz bir beklenti doğurmaktadır.

Tablo 1: Ekonometrik Analizlerde Kullanılan Değişkenler

	Değişkenler	Değişken Adı	Kısaltmalar	Veri Tabanı
Bağımlı Değişkenler	1. Denklem	Kurumsal Bağış	kbagıs	Dünya Bağış Endeksi (CAF, 2010-2022)
	2. Denklem	Gönüllülük	gönüllülük	Dünya Bağış Endeksi (CAF, 2010-2022)
	3. Denklem	İnformel Bağış	infbagıs	Dünya Bağış Endeksi (CAF, 2010-2022)
Bağımsız Değişkenler	Demografik ve Ekonomik Faktörler	Kişi başına gayri safi yurtiçi hasıla (\$)	lnkbgsh	Dünya Kalkınma Göstergeleri (World Bank, 2023)
		Toplam nüfusun kentsel nüfus %'si	nkent	Dünya Kalkınma Göstergeleri (World Bank, 2023)
		Toplam nüfusun 65 yaş ve üstü %'si	yas	Dünya Kalkınma Göstergeleri (World Bank, 2023)
	Sosyo-Kültürel Faktörler	Eğitim Düzeyi	egitim	Legatum Refah Endeksi (Legatum Institute, 2023)
		Sosyal Sermaye	ssermaye	Legatum Refah Endeksi (Legatum Institute, 2023)
		Etnik Karmaşa	etnikkar	Kırılgan Devletler Endeksi (The Fund for Peace, 2023)
	Politik Katılım ve Devletin Mali Faaliyetleri	Yönetişim	yönetişim	Legatum Refah Endeksi (Legatum Institute, 2023)
		Kamu Hizmeti Yetersizliği	kamuyet	Kırılgan Devletler Endeksi (The Fund for Peace, 2023)

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

1. Denklem:

$$kbagıs = (kbagıs + nkent + yas) + (egitim + ssermaye + etnikkar) + (yönetişim + kamuyet)$$

2. Denklem:

$$gönüllülük = (kbagıs + nkent + yas) + (egitim + ssermaye + etnikkar) + (yönetişim + kamuyet)$$

3. Denklem:

$$infbagıs \text{ Bağış} = (kbagıs + nkent + yas) + (egitim + ssermaye + etnikkar) + (yönetişim + kamuyet)$$

Sosyo-kültürel faktörler

Analizin devamında, sosyo-kültürel faktörleri temsil etmek amacıyla *eğitim düzeyi* (*egitim*), *sosyal sermaye* (*ssermaye*) ve *etnik karmaşa* (*etnikkar*) değişkenleri kullanılmıştır. Eğitim değişkeni, bir ülkedeki yetişkin becerilerini, okul öncesinden yükseköğretime kadar kayıt oranlarını, sonuçları ve eğitim kalitesini ölçmektedir. Sosyal sermaye değişkeni sosyal ağlar, kişisel ve sosyal ilişkiler, toplumsal hoşgörü ve güven seviyeleri, sosyal normlar ile sivil ve sosyal katılım hakkında bilgi vermektedir (Legatum Institute, 2023). Etnik karmaşa değişkeni ise ülkedeki etnik veya kimlik temelli sosyal gruplar arasındaki ilişkileri yansıtmakta ve toplumdan topluma, özellikle de ülkelerin karakteristik özelliklerine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu değişken, Fragile States Index (FSI) “Kırılgan Devletler Endeksi” kapsamında “grup şikayetleri” alt boyutunda yer almakta olup, yüksek puanlar, ülkede grup şikayetlerinin yaygın olduğunu ve farklı kimlik grupları arasında iç huzursuzlukların varlığını göstermektedir (The Fund for Peace, 2023). Etnik karmaşa değişkenine

ilişkin bulguların tartışmalı olması bu değişkene yönelik hem olumlu hem de olumsuz beklentiler doğurmaktadır. Ancak, akademik yazında belirtildiği üzere eğitim ve sosyal sermaye değişkenlerinin üç farklı bağış türü üzerinde de olumlu etkiler yaratacağı öngörülmektedir.

Politik katılım ve devletin mali faaliyetleri

Toplumlarda siyasi güç üzerinde ne ölçüde kontrollerin, kısıtlamaların olduğu, hükümetlerin etkin bir şekilde çalışıp çalışmadıkları ve yolsuzluk yapıp yapmadıkları merak konusudur. Bu nedenle denklemlere dahil edilen yönetim değişkeni devlet ile vatandaş arasındaki politik yönetimi ve kurumların etkilerini değerlendirme imkânı sunmaktadır (Legatum Institute, 2020). Konuya dair literatürdeki eğilimlerse bahsi geçen değişkenin iki yönlü etkiye sahip olabileceği yönündedir. Bunlardan ilki hükümete yönelik sağlam kontrol mekanizmalarının olması, yolsuzluk sorunlarının önüne geçerek vatandaşların güven duygusunu artırma potansiyeline sahip olacaktır. Ayrıca, devletin hayır kurumlarına karşı adil davranış sergilemesi toplum tarafından, sağlam bir yönetim yapısının göstergesi olarak algılanarak, kurumların sıkı bir denetim altında olduğu düşüncesini pekiştirebilir. Söz konusu ilgili olasılıklar da para bağışlarına yönelik pozitif bir etki beklentisi yaratabilir. İkinci etki ise, devletin etkin çalışmasının toplum üzerinde kamu kaynaklarını verimli kullanarak sosyal refahı en iyi şekilde karşılayacağına dair düşüncelere yol açabileceği şeklindedir. Bunun yanı sıra, devletin muhtaç bireylere yönelik politikalarda aktif olduğu algısı, kamu refahı harcamalarıyla benzer şekilde dışlama (crowding-out) etkisine neden olabilir. Dolayısıyla ilgili değişken hakkında hem olumlu hem de olumsuz yönde beklentiler meydana gelmektedir.

Son olarak, devletin mali faaliyetlerinin kalitesini değerlendirmek amacıyla kamu hizmeti yetersizliği (kamuyet) değişkeni incelenmiştir. Çünkü ampirik literatürde, devlet desteklerindeki artışın bireysel bağış davranışına etkisi oldukça tartışmalıdır. Zira toplumlar, çeşitli faktörler, farklı motivasyon kaynakları ve güdüler nedeniyle devletin sunduğu hizmetlerde dışlama, çekme (crowding-in) veya kayma (philanthropic displacement, crosswise crowding-in, philanthropic flight) etkilerinden birini göstererek olumlu ya da olumsuz tepkiler vermektedir. Bu nedenle hem politik yönetimin kalitesi hem de kamu hizmetlerinin toplumsal davranışlara etkisini analiz etmeye olanak tanıyan bu değişken hakkında belirgin bir uzlaşa sağlanamamıştır. Bu nedenle ilgili değişkenin toplumun bağış eylemlerinde hem pozitif hem de negatif sonuçlar doğurabileceği yönünde beklentiler ortaya çıkmaktadır.

3. AMPİRİK YORDAM

Bu çalışmanın analizi verilerin zaman serisi ve yatay kesit boyutlar içermesinden dolayı panel veri yöntemi ile sorgulanmıştır. Öncelikli olarak analizde, panel veri yapısı uygulanmış ve ardından literatürdeki önerilere dayanarak optimal denklem seçimlerini belirlemek amacıyla F, LR ve LM testleri yapılmıştır. İkinci aşamada elde edilen bulgulara dayanarak en uygun tahmin edicileri belirlemek adına Hausman testi gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın üçüncü aşamasında, regresyon tahminlerinin etkin, tutarlı ve sapmasız olabilmesi amacıyla temel varsayımlar test edilmiştir. Bu varsayımlardan ilki olan değişen varyans testi bulguların hem güvenilir hem de sapmasız olabilmesi için uygulanmıştır. Model türlerine göre farklılık arz eden değişen varyans ilgili çalışmada Tesadüfi Etkiler Modelinin geçerli olduğu denklemde Levene (1960) ile Brown ve Forsythe (1974) testi, Sabit Etkiler Modelinin geçerli olduğu denklemde Değiştirilmiş Wald Testi aracılığıyla sınanmıştır. İkinci varsayımsal test otokorelasyon olup hata terimleri arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Tesadüfi Etkiler

ve Sabit Etkiler Modeli için ortak olan sınama yönteminde Bhargava, Franzini ve Narendranathan'ın Durbin-Watson ve Baltagi-Wu'nun Yerel En İyi Değişmez (LBI) testleri kullanılmıştır. Akabinde birimler arası korelasyon sorgulanmış ve son olarak açıklayıcı değişkenlerin ilişkili olmaması adına varyans büyütme faktörü (VIF) ile çoklu doğrusal bağlantı sınaması yapılmıştır. Çalışmanın bir sonraki aşamasında temel varsayım ihlalleri tespit edilmiş ve son aşamada ise söz konusu ihlallerin giderilmesi ve veri setindeki zaman boyutunun birim boyutundan küçüklüğü ($T < N$) dikkate alınarak Driscoll-Kraay tahmincisi kullanılarak nihai model kurulumu gerçekleştirilmiştir.

4. AMPİRİK BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Temel Bulgular

Model yapılarının kısıtlı olup olmadığını analiz etmek amacıyla, Tablo 2. de belirtilen üç farklı test uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre, üç denklemden de birim etkinin olasılık değeri %5'ten küçük çıkmış ve bu nedenle H_0 hipotezi reddedilmiştir. Zaman etkisi ise 1. ve 2. denklemlerde %5'in üzerinde çıkarak H_0 hipotezinin kabul edilmesine yol açmıştır. Bu sonuçlar, kurumsal bağış ve gönüllülük denklemlerinde yalnızca birim etkisinin mevcut olduğunu, informal bağış denkleminde ise iki yönlü etkinin var olduğunu göstermiştir.

Tablo 2: F, Olabilirlik Oranı (LR) ve Breusch-Pagan Langrage Çarpanı (LM) Test Sonuçları

Denklemler	Etkiler	F Testi		LR Testi		LM Testi	
		P	Sonuç	P	Sonuç	P	Sonuç
kbagış	Birim/zaman	6.973e-12	B/Z Var	0.0000	B/Z Var	-	-
	Birim	0.0000	H_0 Red (Var)	0.0000	H_0 Red (Var)	0.0000	H_0 Red (Var)
	Zaman	0.0660	H_0 Kabul (Yok)	0.1409	H_0 Kabul (Yok)	1.0000	H_0 Kabul (Yok)
gönüllülük	Birim/zaman	1.689e-08	B/Z Var	0.0000	B/Z Var	-	-
	Birim	0.0000	H_0 Red (Var)	0.0000	H_0 Red (Var)	0.0000	H_0 Red (Var)
	Zaman	0.4414	H_0 Kabul (Yok)	1.0000	H_0 Kabul (Yok)	1.0000	H_0 Kabul (Yok)
infbagış	Birim/zaman	.00004742	B/Z Var	0.0000	B/Z Var	-	-
	Birim	0.0000	H_0 Red (Var)	0.0000	H_0 Red (Var)	0.0000	H_0 Red (Var)
	Zaman	0.0000	H_0 Red (Var)	0.0000	H_0 Red (Var)	0.0000	H_0 Red (Var)
Hipotezler		H_0 : Klasik Model Geçerlidir. Model kısıtlıdır. H_1 : Klasik Model Geçerli Değildir. Model kısıtsızdır					

Akabinde gerçekleştirilen Hausman testi aracılığıyla üç denklemden de etkilerin bağımsız değişkenlerle korelasyonları sorgulanmıştır. Bu test uygulanırken Tek yönlü modellerde Sabit Etkiler Modeli için Grup İçi tahminci, Tesadüfi Etkiler Modeli için Genelleştirilmiş En Küçük Kareler (EKK) yöntemi; Çift yönlü modellerde ise Sabit Etkiler Modeli'nde Gölge Değişkenli EKK, Tesadüfi Etkiler Modeli'nde de En Çok Olabilirlik Tahmin Yöntemleri kullanılmıştır.

Tablo 3: Hausman Test Sonuçları

Denklemler	Ki Kare İstatistiği	P	Sonuç
kbagış	10.01	0.2642	H_0 Kabul
gönüllülük	79.95	0.0000	H_0 Red

infbagıs	51.29	0.0000	H ₀ Red
Hipotezler	H ₀ =Sabit Etkiler Tutarlı, Tesadüfi Etkiler Tutarlı ve Etkindir. H ₁ = Sabit Etkiler Tutarlı, Tesadüfi Etkiler Tutarsızdır		

Sonuçlar, yalnızca kurumsal bağışların olasılık değerlerinin %5'in üzerinde olduğunu ortaya koymuştur. Bu durumda, kurumsal bağışları temsil eden 1. denklemde H₀ hipotezi kabul edilirken, 2. ve 3. denklemlerde H₀ hipotezi reddedilmiştir. Dolayısıyla, kurumsal bağışlar için temel hipotez geçerli bulunurken, gönüllülük ve informal bağışlarda alternatif hipotezin geçerli olduğu kabul edilmiştir.

Bir sonraki aşamada analizin etkin ve tutarlı olmasının önemi göz önünde bulundurularak, temel varsayım test sınamalarına başvurulmuştur. Bunlardan ilki değişen varyans probleminin sınaması olup Tesadüfi Etkiler Modeli için Levene (1960) ile Brown ve Forsythe (1974) testi, Sabit Etkiler Modelinin geçerli olduğu denklemlerde ise Değiştirilmiş Wald Testi uygulanmıştır. Tablo 3. ten izlenebileceği üzere, üç denklemde de olasılık değerleri %5'in altında çıkmış ve temel hipotez reddedilerek değişen varyans problemi tespit edilmiştir. Sapmasız tahminler elde etmek amacıyla ikinci olarak otokorelasyon problemini incelemek üzere Bhargava, Franzini ve Narendranathan'ın Durbin-Watson ve Baltagi-Wu'nun Yerel En İyi Değişmez (LBI) Testleri kullanılmıştır. Baltagi-Wu'nun alternatif hipotezi, olasılık değeri (p>0) veya (p<0) şeklinde kurulmuşken Durbin- Watson testi (|p|<1) şeklinde kurulmuştur (Bhargava vd., 1982:535; Baltagi & Wu, 1999:818). Bu bilgiler altında test sonuçlarının yer aldığı Tablo 4. e göre üç denklemde de değerlerin 2'den küçük çıktığı görülerek otokorelasyon problemi olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4: Değişen varyans ve Otokorelasyon Test Sonuçları

Denklemler	Değişen Varyans		Otokorelasyon		
	P	Sonuç	DW	LBI	Sonuç
kbagıs	(W ₀₋₅₀₋₁₀) 0.0000	H ₀ Red	1.08	1.45	H ₀ Red
gönüllülük	0.0000	H ₀ Red	1.26	1.57	H ₀ Red
infbagıs	0.0000	H ₀ Red	1.23	1.58	H ₀ Red
Hipotezler	H ₀ : Değişen varyans yoktur H ₁ : Değişen varyans vardır		H ₀ : Otokorelasyon yoktur H ₁ : Otokorelasyon vardır		

Genel varsayım testlerinin bir diğeri Pesaran (2004) tarafından önerilen test istatistiği aracıyla hata terimlerinin bağımsızlığının sorgulanmasıdır. Analiz sonuçlarının yer aldığı Tablo 5. e göre kbagıs ve gönüllülük denklemlerin olasılık değerleri %5'ten, infbagıs denkleminin ise %10'dan küçük çıkmıştır. Böylece üç denklem içinde alternatif hipotez geçerli olup birimler arası korelasyonun var olduğu kabul edilmiştir.

Son olarak açıklayıcı değişkenlerin birbirleri ile ilişkili olmaması için en sık kullanılan varyans büyütme faktörü (VIF) ile çoklu doğrusal bağlantı (ÇDB) sınaması yapılmıştır. Elde edilen VIF kriterine ait değerler 5-10 arasında çıkmış ve üç denklemde de bağımsız değişkenler arasında zayıf çoklu doğrusal bağlantı (korelasyon) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5: Birimler Arası Korelasyon ve Çoklu Doğrusal Bağlantı Test Sonuçları

Denklemler	Birimler Arası Korelasyon		Çoklu Doğrusal Bağlantı	
	P	Sonuç	Mean Vif	Sonuç
kbagıs	0.0000	H ₀ Red	5.70	Zayıf korelasyon

gönüllülük	0.0000	H ₀ Red	5.70	Zayıf korelasyon
infbagıs	0.0727	H ₀ Red	5.70	Zayıf korelasyon
Hipotezler	H ₀ : Birimler arası korelasyon yoktur H ₁ : birimler arası korelasyon vardır		H ₀ : Çoklu doğrusal bağlantı yoktur H ₁ : Çoklu doğrusal bağlantı vardır	

Böylece sonuçlar, tüm denklemlerde değişen varyans, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon problemlerinin olduğuna işaret etmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar ve veri setindeki zaman boyutunun birim boyutundan küçüklüğü ($T < N$) dikkate alınarak mevcut analizdeki sorunların çözümü için literatürün yönlendirmesi doğrultusunda Driscoll-Kraay tahmincisi kullanılarak nihai modele ulaşılmıştır.

4.2. Ana Bulgular

Driscoll-Kraay düzeltmesi ile ulaşılan katsayı tahmin sonuçları incelendiğinde üç denklemin de anlamlı olduğu görülmektedir. R^2 istatistiği, kullanılan değişkenlerin kurumsal bağışların %47'sini, gönüllülüğün %8'ini ve informal bağışlardaki değişkenliğin %36'sını açıkladığını ortaya koymaktadır. Değişkenlerin anlamlılıkları tek tek incelendiğinde ise her bir bağımlı değişkene yönelik farklı etkilerin olduğu tespit edilmiştir.

Demografik ve ekonomik faktörler kategorisinde yer alan kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla değişkeni kurumsal bağışlarda pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olup, literatürdeki benzer çalışmalarla uyum göstermektedir (Stojcic vd., 2016; Einolf, 2017). Analizler, diğer değişkenler sabitken kişi başına düşen gelir seviyesindeki %1'lik artışa karşın ülkelerin kurumsal bağış puanlarında da 0.035 birimlik yükseliş olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, kişi başına düşen gelir artışının ülkelerin kurumsal bağışlarını 0.035 birim arttırdığını göstermektedir. Raskoff ve Sundeen'in (1995) bulgularıyla uyumlu olan gönüllülük modelinde ise, $\ln kbg_{sy}$ değişkeni pozitif işaretli olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamsızdır. Benzer şekilde, informal bağışlara ilişkin yapılan analizlerde de anlamlı bir sonuca ulaşılamamış ve bu sonuçlar, Glanville vd. (2016) tarafından yapılan analiz sonuçlarıyla kısmen de olsa tutarlılık sergilemiştir (bulgular için bkz. Tablo-2). Ek olarak, bağış yapma sıklığını inceleyen Smith (2015) de gönüllülük ve informal bağış değişkenlerinin, para bağışlarına kıyasla daha az varyansı açıkladığını ortaya çıkartmıştır.

Ülkelerin demografik yapısına işaret eden kentsel nüfus yoğunluğu değişkenine yönelik beklentileri karşılayan sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuçlara göre, kentsel nüfusta her bir birimlik artışın kurumsal bağışları -0.001 birim azalttığı tespit edilmiş ve çıktılar Glanville vd. (2016) ile tutarlılık göstermiştir. Bu sonuç, kentleşmenin bir takım ekonomik zorluklar doğurduğu ve bağış davranışları üzerinde olumsuz bir etkiye neden olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, Sosyal Düzensizlik Teorisi'nde ele alınan yabancılara yardım konusu ile de belirli açılardan örtüştüğü düşünülebilir. Ancak, Smith (1994) bulgularının aksine, kentsel nüfus oranındaki artışın gönüllülük puanları üzerinde pozitif bir etki yarattığı görülmüştür. Wuthnow (1998) tarafından, kentlerde yaşayan bireylerin kişisel gelişim motivasyonlarıyla açıklanan bu sonuç (Aktaran: Wilson, 2000:230), aynı zamanda kentleşmenin getirdiği nüfus çeşitliliğinin bir yansıması olarak kabul edilebilir. Ayrıca bu değişimle birlikte sosyal imkanlardaki gelişmelerin de toplumsal tercihleri etkilediği düşünülebilir. İnfomal bağışlara ilişkin pozitif bulgular, Milgram (1970) ve aşırı yük kuramının aksine, az da olsa Fischer'in (1975) alt kültür kuramını desteklemektedir. Dolayısıyla bu sonuçlar kentleşme ile birlikte değişim sergileyen nüfus yapısının insanları tanımadıkları bireylere karşı daha hassas hale getirebileceğini göstermektedir (Amato, 1993:249; Fischer, 1975).

Tablo 6: Hayırseverlik Davranışının Ülkeler Düzeyinde Belirleyicileri: Driscoll-Kraay Tahmincisi

Değişkenler	1. Denklem kbağıs (TE)	2. Denklem gönüllülük (SE)	3. Denklem infbağıs (SE)
lnkbgsh	0.035*** (0.008)	0.016 (0.015)	0.017 (0.021)
nkent	-0.001* (0.001)	0.007** (0.003)	0.007*** (0.001)
yas	-0.007 (0.005)	-0.008* (0.004)	-0.003 (0.005)
egitim	0.001 (0.002)	0.001 (0.001)	0.002 (0.002)
ssermaye	0.007*** (0.001)	0.002** (0.001)	0.007*** (0.002)
etnikkar	0.010*** (0.003)	0.006*** (0.002)	0.003 (0.003)
yönetişim	0.002 (0.002)	-0.002* (0.001)	-0.005** (0.002)
kamuyet	-0.002 (0.011)	0.010** (0.004)	-0.009** (0.004)
sabit	-0.466*** (0.117)	-0.454* (0.206)	-0.253 (0.292)
N	1352	1352	1351
R ²	0.4650'	0.0796"	0.3576"
F		135.873	8083.391
rho	0.68		
prob	0.0000	0.0000	0.0000
Wald chi2(8)	4701.14		

*p<0.1 **p<0.05 *** p<0.01 Standart hatalar parantez içinde verilmiştir.

'Genel R² (overall R-squared), "Grup içi R² (within R-squared)

İlgili kategorinin son değişkeni olan, yaşlı nüfus yoğunluğunun diğer değişkenler sabitken yalnızca gönüllülük üzerinde %10 seviyesinde anlamlı ve ters yönlü bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, literatürde Mathur (1996) ile Lee ve Chang (2007) tarafından ortaya konan çalışmalarla uyumlu olup emeklilik döneminin bağış yapma eylemlerinde bir azalma meydana getirdiğini göstermektedir. Aynı zamanda yaşlı bireylerin sağlık sorunları veya toplumdan beklentilerinin azalması gibi etkenlerin, gönüllülük faaliyetlerine katılımlarını engellemiş olabileceği düşünülmektedir. Ancak, yaşlı nüfusun kurumsal bağış puanları üzerindeki etkisi istatistiki açıdan anlamlı bulunamamıştır. Beklentileri karşılamayan bu sonuç Rooney vd. (2001)'nin kontrol değişken olarak modele dahil etmiş oldukları yaş değişkenine ilişkin analiz sonuçlarını desteklemektedir. Ayrıca etnik çeşitliliğe sahip Endonezya'da gerçekleştirilen bir çalışmada da yaşın parasal destek sıklığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisine ulaşılamamıştır (Okten & Osili, 2004).

Ülkelerin eğitim düzeyini, öğrenim kalitesini ve yetişkinlerin sahip olduğu becerileri temsil eden eğitim değişkeni ile üç bağış türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Tamamen beklenti dışı olan bu sonuçlar, Parboteeah vd. (2004) ile Bute'nin (2017) araştırma bulgularıyla çelişmesine rağmen, ABD'yi inceleyen Regnerus vd. (1998) sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ayrıca, Park ve Park (2004) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiş ve bu sonuçlar, eğitim düzeyinin bağış davranışındaki etkisinin sınırlı olabileceğine yönelik bir düşünceye

neden olmuştur. Ancak, sosyal sermaye değişkeni üç denklemden de istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Analiz sonuçları, sosyal sermaye değişkeninde meydana gelen bir birimlik artışın, kurumsal bağış puanlarında 0.007, gönüllülük puanlarında 0.002 ve informal bağış puanlarında 0.007 birimlik pozitif bir etki yarattığını göstermektedir. Bu tespitler, bir ülkedeki sosyal ilişkiler, güven, hoşgörü, normlar ve sosyal ağlardan sivil katılım ve sosyal katılıma kadar uzanan çeşitli faktörlerdeki iyileşmelerin, bağış davranışının her üç türü üzerinde de olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca tahminleri destekleyen sonuçlar, Glanville vd. (2016) ile Brown ve Ferris (2007) gibi araştırmacıların literatürdeki bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Sosyo-kültürel yapının bir diğer göstergesi olan etnik karmaşa, kurumsal bağış ve gönüllülük puanlarında %1 düzeyinde anlamlı bulunurken, informal bağışlar üzerinde anlamlı bir etkisi gözlemlenmemiştir. Tablo 6'da yer alan veriler ışığında, diğer değişkenlerin etkisi sabit tutulduğunda, etnik karmaşada meydana gelen bir birimlik artışın, kurumsal bağış puanlarını 0.010 ve gönüllülük puanlarını 0.006 düzeyinde pozitif yönde etkilediği görülmüştür. Bu bulgular, toplumsal sorunlar, iç çatışma ve karmaşa dönemlerinde toplumların, kimlik ayrımcılığı nedeniyle kendi kimlik gruplarına daha fazla bağış yapma eğilimi gösterebileceği yönündeki beklentileri desteklemektedir. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular kısmen de olsa Fong ve Luttmer (2009; 2011) ile Andreoni vd'nin (2016) çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Ülkelerdeki politik kurumların etkisini incelemek amacıyla seçilen yönetim değişkeninin kurumsal bağışlarla anlamlı bir ilişki göstermediği tespit edilmiştir. Ancak, söz konusu değişkenin gönüllülükte %10, informal bağışlarda ise %5 önem düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, yönetim yapısındaki bir birimlik artış, gönüllülük puanlarında -0.002, informal bağış puanlarında ise -0.005 birimlik negatif bir etkiye yol açmaktadır. Bu sonuçlar, devletin yetki ve sorumlulukları çerçevesinde sağlanan güvenlik tedbirlerinin bireylerin bağış yapma eğilimlerini dışladığına dair beklentilerle uyumlu olup, sağlam bir hükümet yapısının dışlama etkisi oluşturacağını göstermektedir. Kamu hizmeti yetersizliği değişkeni ise, gönüllülük ve informal bağış denklemlerinde %5 önem düzeyinde anlamlı bulunmuş ve her iki değişkende de farklı etkilere yol açmıştır. Analiz sonuçlarına göre, ülkelerde barınma, sağlık, eğitim ve altyapı hizmetleri gibi kamu hizmetlerindeki eksikliğin artmasına karşın, insanların gönüllülük puanlarında 0.010 oranında pozitif bir artışa neden olmaktadır. Bu bulgular, Roberts (1984), De Wit vd. (2018) ile Van Oorschot vd. (2012) gibi çalışmalarda benzer sonuçlarla uyumlu olup, kamu harcamalarındaki yetersizliklerin toplumların gönüllülük puanlarında dışlama etkisi yarattığını ve bu durumun iktisat teorisinin öngörülerıyla örtüştüğünü düşündürmektedir (Friedman & Friedman, 1980; Payne, 2009). Informel bağış puanlarındaki azalmalar ise, kamusal faaliyetlerin etkisini çoğunlukla parasal yardımlar ve kısmen gönüllü aktiviteler üzerinden inceleyen Khanna ve Sandler (2000) ile Nguyen (2015) gibi çalışma sonuçlarıyla uyum göstermektedir. Ayrıca bu sonuçlar, kamu desteklerindeki azalmaların informal bağışlar üzerinde çekme etkisi yaratabileceğine dair çıkarımlara işaret etmektedir. Son olarak, yönetim değişkeninin kurumsal bağış denklemi üzerindeki anlamsız etkisi, beklentileri karşılamasa da Sokolowski'nin (2013) çalışmasındaki bulgularla tutarlıdır.

SONUÇ

Son yıllarda yaşanan küresel problemler hayırseverliği birçok toplumun öncelikli gündem maddelerinden biri haline getirmiştir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada makro düzeydeki verilere dayanarak ülke düzeyinde tahminler yapılmış ve üç farklı hayırseverlik türü (kurumsal bağışlar, gönüllülük ve informal bağışlar) üzerinde demografik ve ekonomik

faktörlerin, sosyo-kültürel etmenlerin yanı sıra politik katılımlarla devletin mali faaliyetlerinin etkileri incelenmiştir. Bu çerçevede, çalışmanın birinci araştırma sorusu olan kurumsal bağış puanlarına dair analizler, ülkelerde kişi başına düşen gelir seviyesi, sosyal sermaye ve etnik karmaşadaki (örneğin, iç savaş ve etnik çatışmalar) artışın kurumsal bağışlar üzerinde pozitif etkiye sahip olduklarını göstermiştir. Gelir seviyesi ve sosyal sermayeye ilişkin bulgular, kısmende olsa Bekkers ve Wiepking (2011), Jackson vd. (1995) gibi literatürdeki çalışmalarla uyumlu sonuçlar verip beklentileri karşılamıştır. Etnik karmaşanın ise hem pozitif hem de negatif etkiler yaratabileceği öngörülmesine rağmen bu çalışmada elde edilen bulgular etnik karmaşanın olduğu ülkelerde bireylerin kendi etnik gruplarına pozitif ayrımcılık yaparak daha fazla bağışta bulunma eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Toplumların kentsel nüfus yoğunluğundaki artışların ise kurumsal bağışlar üzerinde olumsuz bir etki yarattığı saptanmış ve bu sonuç genel beklentilerle örtüşmüştür. Bu durum kentleşmenin aşırı nüfus artışı, yoksulluk ve işsizlik gibi bazı sorunları beraberinde getirebileceği ve dolayısıyla bağış davranışlarını olumsuz etkileyebileceği şeklinde yorumlanabilir. Ancak yaş, eğitim, yönetim ve kamu harcamalarındaki yetersizliklerin kurumsal bağışlar üzerindeki etkilerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Her ne kadar söz konusu değişkenler istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar vermemiş olsa da özellikle kamu harcamaları değişkeninin negatif bir katsayıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, devletin topluma yeterli desteği sağlamadığı zamanlarda bireylerin bağış yapma eğilimlerinin azaldığı ve bu yetersizliklerin de toplumlar üzerinde “çekme etkisi” yaratabileceği yönündeki çıkarımları güçlendirmektedir.

Çalışmanın ikinci araştırma sorusu olan gönüllülük puanlarına ilişkin tahminler incelendiğinde, ülkelerdeki kentsel nüfus yoğunluğu, sosyal sermaye, etnik karmaşa ve kamu harcamalarındaki yetersizliklerin gönüllülük faaliyetleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etki yarattığı tespit edilmiştir. Yine anlamlı sonuçlar veren yaş ve yönetim değişkenlerinin gönüllülük üzerindeki negatif etkileri, literatürle tutarlı sonuçlar vermiştir. Ülkedeki sağlam yönetim yapısı ve kamu harcamalarındaki yetersizlik artışları, birbirini destekler nitelikte bulgular ortaya koyarak, gönüllülük üzerinde “dışlama etkisi” nin geçerli olduğunu göstermiştir. Ancak, kişi başına düşen gelir seviyesi ve toplumun eğitim düzeyine dair anlamlı bir katsayı elde edilememiştir. Özellikle gelir değişkeniyle ilgili dikkat çekici bu bulgu, literatürdeki benzer çalışmalardan bir ölçüde farklılık arz etmektedir.

Son araştırma sorusu kapsamında incelenen informal bağışların belirleyicileri arasında gelir, yaş, eğitim ve etnik karmaşa dışındaki değişkenlere dair istatistiksel olarak anlamlı katsayılarla ulaşılamamıştır. Bulgular, kentsel nüfusun ve sosyal sermaye düzeyindeki artışının informal bağışları artırdığına işaret ederken, yönetim ve kamu harcamalarındaki yetersizliklerin informal bağışlar üzerinde zıt yönlü etkiler yarattığını göstermektedir. Bu bağlamda, yönetim değişkeninin “dışlama” etkisine, kamu harcamalarındaki yetersizliklerinin ise “çekme” etkisine neden olduğu sonucuna varılmıştır. Son olarak, sosyal sermayenin kurumsal bağış, gönüllülük ve informal bağışlarla tutarlı bir ilişki sergilediği ve bu bulguların literatürdeki önceki araştırmaları desteklediği gözlemlenmiştir. Buna karşın, eğitim değişkeninin ise tüm modellerde istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur.

Bu çalışma, ülke düzeyinde kapsamlı karşılaştırma yapmaya elverişli veri kaynaklarının sınırlı olması nedeniyle hem bağımlı değişken seçeneklerinin hem de analiz örnekleminin zaman boyutu ve ülke sayısı açısından kısıtlı kaldığı bir dizi sınırlılığa sahiptir. Ayrıca veri setinin ülke düzeyinde yalnızca tek bir soruya verilen yanıtların ortalamasına dayanması, bağış davranışını kapsamlı bir şekilde ölçümlemeyi engelleyen bir diğer kısıt olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle, her

ülkenin politika yapıcılarına ve yetkililerine veri kaynaklarını zenginleştirmek için adımlar atmaları önerilmektedir. Bu bağlamda, küresel ölçekte halkın erişimine açık yeni ağlar oluşturarak, ülkeler bazında bağış davranışlarını ölçmeyi amaçlayan anket çalışmaları başlatılabilir. Böylece daha kapsamlı veri setlerinin geliştirilmesi, gelecekteki araştırmalar için daha gerçekçi ve ayrıntılı bulgular üretme potansiyelini artıracaktır. Bu durumda da araştırmacıların değişkenlerle ilgili daha farklı bulgular üretebileceği yönünde beklentilere neden olmaktadır.

ETİK BEYAN VE AÇIKLAMALAR

Etik Kurul Onay Bilgileri Beyanı

Çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen bir çalışmadır.

Yazar Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar tüm çalışmaları birlikte yürütmüştür.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışmada potansiyel bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Amato, P. R. (1993). Urban-Rural Differences in Helping Friends and Family Members. *Social Psychology Quarterly*, 56(4), 249-262.
- Andreoni, J. (1989). Giving with Impure Altruism: Applications to Charity and Ricardian Equivalence. *Journal of Political Economy*, 97(6), 1447-1458.
- Andreoni, J., Payne, A. A., Smith, J. & Karp, D. (2016). Diversity and Donations: The Effect of Religious and Ethnic Diversity on Charitable Giving. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 128, 47-58.
- Awaliah Kasri, R. (2013). Giving Behaviors in Indonesia: Motives and Marketing Implications for Islamic Charities. *Journal of Islamic Marketing*, 4(3), 306-324.
- Baltagi, B. H. & Wu, P. X. (1999). Unequally Spaced Panel Data Regressions with AR (1) Disturbances. *Econometric Theory*, 15(6), 814-823.
- Bauer, T. K., Bredtmann, J. & Schmidt, C. M. (2013). Time vs. Money-The Supply of Voluntary Labor and Charitable Donations Across Europe. *European Journal of Political Economy*, 32(C), 80-94.
- Bekkers, R. (2016). The Analysis of Regional Differences in Philanthropy: Evidence from the European Social Survey, The Eurobarometer and the Giving in the Netherlands Panel Survey. *Nederland in Context: Verschillen en Overeenkomsten*, 26-49.
- Bekkers, R. F. (2020). Global Giving. *Journal of Trial and Error*, 1(1), 72-100.
- Bekkers, R. & Wiepking, P. (2011). Who Gives? A Literature Review of Predictors of Charitable Giving Part One: Religion, Education, Age and Socialisation. *Voluntary Sector Review*, 2(3), 337-365.
- Belucio, M. & Guarini, G. (2023). Analyzing the Influence of Philanthropy on Eco-efficiency in 108 Countries. *Sustainability*, 15(2), 1085.
- Bennett, M. R. (2015). *Religiosity and Formal Volunteering in Global Perspective*. In: L. Hustinx, J. von Essen, J. Haers & S. Mels (Eds.), *Religion and Volunteering: Complex, Contested and Ambiguous Relationships* (pp. 77-96). Switzerland: Springer.
- Bhargava, A., Franzini, L. & Narendranathan, W. (1982). Serial Correlation and the Fixed Effects Model. *The Review of Economic Studies*, 49(4), 533-549.
- Brass J. N., Longhofer W., Robinson R. S. & Schnable A. (2018). Ngos and International Development: A Review of Thirty-Five Years of Scholarship. *World Development*, 112(C), 136-149.
- Brass, J. N. (2016). *Allies or Adversaries: Ngos and the State in Africa*. Bloomington, Indiana: Cambridge University Press.
- Bredtmann, J. & Flores, M. F. (2023). Does Government Spending Crowd Out Voluntary Labor and Donations? *IZA World of Labor*, 1-11.
- Brown, E. & Ferris, J. M. (2007). Social Capital and Philanthropy: An Analysis of the Impact of Social Capital on Individual Giving and Volunteering. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 36(1), 85-99.
- Brown, M. B. & Forsythe, A. B. (1974). The Small Sample Behavior of Some Statistics Which Test the Equality of Several Means. *Technometrics*, 16(1), 129-132.
- Büte, M. (2017). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Charities Aid Foundation (2010). *The World Giving Index 2010*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2011). *World Giving Index 2011 A Global View of Giving Trends*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2012). *World Giving Index 2012 A Global View of Giving Trends*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2013). *World Giving Index 2013 A Global View of Giving Trends*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2014). *World Giving Index 2014 A Global View of Giving Trends*. United Kingdom: Charities

- Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2015). *World Giving Index 2015 A Global View of Giving Trends*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2016). *World Giving Index 2016 The World's Leading Study of Generosity*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2017). *World Giving Index 2017 A Global View Of Giving Trends*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2018). *World Giving Index 2018 A Global View Of Giving Trends*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2021). *World Giving Index 2021 A Global Pandemic Special Report*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- Charities Aid Foundation (2022). *World Giving Index 2022*. United Kingdom: Charities Aid Foundation.
- De Wit, A., Neumayr, M., Handy, F. & Wiepking, P. (2018). Do Government Expenditures Shift Private Philanthropic Donations to Particular Fields of Welfare? Evidence from Cross-Country Data. *European Sociological Review*, 34(1), 6-21.
- DiPietro, W. R. (2013). Some Reasons for Differences in Charitable Giving between Countries. *Global Journal of Human Social Sciences Economics*, 13(1), 25-29.
- Einolf, C. J. (2017). Cross-National Differences in Charitable Giving in the West and the World. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 28(2), 472-491.
- Enjolras, B. (2021). Explaining the Varieties of Volunteering in Europe: A Capability Approach. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 32(6), 1187-1212.
- Fischer, C. S. (1975). Toward a Subcultural Theory of Urbanism. *American Journal of Sociology*, 80(6), 1319-1341.
- Fong, C. M. & Luttmer, E. F. (2009). What Determines Giving to Hurricane Katrina Victims? Experimental Evidence on Racial Group Loyalty. *American Economic Journal: Applied Economics*, 1(2), 64-87.
- Fong, C. M. & Luttmer, E. F. (2011). Do Fairness and Race Matter in Generosity? Evidence from a Nationally Representative Charity Experiment. *Journal of Public Economics*, 95(5), 372-394.
- Friedman, M. & Friedman, D. R. (1980). *Free to Choose a Personal Statement*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Fuchs, C., De Jong, M. G. & Schreier, M. (2020). Earmarking Donations to Charity: Cross-Cultural Evidence on Its Appeal to Donors Across 25 Countries. *Management Science*, 66(10), 4820-4842.
- Garcia, S. & Osili, U. (2019). Measuring the Environment for Philanthropy Across Countries: How Changing Political and Economic Landscapes Affect Charitable Giving. *ISTR. 13th International Conference 2019*, 1-36.
- Garcia, S., Osili, U. & Kou, X. (2017). Measuring Philanthropic Freedom Across Countries. *European Research Network on Philanthropy 8th International Conference 2017*, 1-16.
- Glanville, J. L., Paxton, P. & Wang, Y. (2016). Social Capital and Generosity: A Multilevel Analysis. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 45(3), 526-547.
- Graf, C., Suanet, B., Wiepking, P. & Merz, E. M. (2024). How Public Trust and Healthcare Quality Relate to Blood Donation Behavior: Cross-Cultural Evidence. *Journal of Health Psychology*, 29(1), 3-14.
- Hansen, T., Aartsen, M., Slagsvold, B. & Deindl, C. (2018). Dynamics of Volunteering and Life Satisfaction in Midlife and Old Age: Findings From 12 European Countries. *Social Sciences*, 7(5), 78.
- Henrich, J., Heine S. J. & Norenzayan, A., (2010). The Weirdest People in the World? *Behavioral and Brain Sciences*, 33(2-3), 61-83.
- Inglehart, R. (2000). Globalization and Postmodern Values. *The Washington Quarterly*, 23(1), 215-228.
- Jackson, E. F., Bachmeier, M. D., Wood, J. R. & Craft, E. A. (1995). Volunteering and Charitable Giving: Do Religious and Associational Ties Promote Helping Behavior? *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 24(1), 59-78.

- Khanna, J. & Sandler, T. (2000). Partners in Giving: The Crowding-in Effects of UK Government Grants. *European Economic Review*, 44(8), 1543-1556.
- Knowles, S., Peeters, R., Smith, M. & Wesselbaum, D. (2023). Who Behaves Charitably? Evidence from a Global Study. *Applied Economics*, 56(57), 7789-7806.
- Lee, Y. K. & Chang, C. T. (2007). Who Gives What to Charity? Characteristics Affecting Donation Behavior. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 35(9), 1173-1180.
- Legatum Institute (2020). *The Legatum Prosperity Index*. London: The Legatum Institute Foundation.
- Legatum Institute (2023). *The 2023 Legatum Prosperity Index*. London: The Legatum Institute Foundation.
- Leonard, W. M. (1977). *Altruistic Behavior among College Students: An Investigation of the Social and Psychological Characteristics of Blood Donors*. Chicago: American Sociological Association.
- Levene, H. (1960). *Robust Tests for Equality of Variances*. In: I. Olkin, G. Ghurye, W. Hoeffding, W. G. Madow & H. B. Mann (Eds.), *Contributions to Probability and Statistics*: Stanford (pp. 278-292). California: Stanford University Press.
- Litofcenko, J., Meyer, M., Neumayr, M. & Pennerstorfer, A. (2023). Charitable Giving in Times of Covid-19: Do Crises Forward the Better or the Worse in Individuals? *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 34, 1322-1334.
- Luria, G., Cnaan, R. A. & Boehm, A. (2015). National Culture and Prosocial Behaviors: Results from 66 Countries. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 44(5), 1041-1065.
- Luria, G., Cnaan, R. A. & Boehm, A. (2019). National Culture of Indulgence as Predictor of Prosocial Behavior: Governmental Effectiveness as Boundary Condition. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 30(5), 1164-1175.
- Macchia, L. & Whillans, A. V. (2021). The Link between Income, Income Inequality, and Prosocial Behavior Around the World: A Multiverse Approach. *Social Psychology*, 52(6), 375-386.
- Mathur, A. (1996). Older Adults' Motivations for Gift Giving to Charitable Organizations: An Exchange Theory Perspective. *Psychology & Marketing*, 13(1), 107-123.
- Meier, S. (2006, January). *A Survey of Economic Theories and Field Evidence on Pro-social Behavior* (Federal Reserve Bank of Boston Working Papers No. 06-6). <https://www.bostonfed.org/publications/research-department-working-paper/2006/a-survey-of-economic-theories-and-field-evidence-on-pro-social-behavior.aspx>
- Milgram, S. (1970). The Experience of Living in Cities Adaptations. *Science*, 167(3924), 1461-1468.
- Mourao, P. R. (2020). Discussing the Intriguing Relation between Unemployment and Giving Practices. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 25(1), 1-15.
- Neumayr, M. & Pennerstorfer, A. (2015). Charitable Giving in Europe: How Macro-Level Variables Explain Cross-Country Differences in People's Inclination to Give. *7th International ERNOP Conference (European Research Network On Philanthropy) 2015*.
- Nguyen, A. P. (2015). *The Influence of Government Support for the Nonprofit Sector on Philanthropy Across Nations*. In: P. Wiepking & F. Handy (Eds.), *The Palgrave Handbook of Global Philanthropy* (pp. 530-539). London: Palgrave Macmillan UK.
- Okten, C. & Osili, U. O. (2004). Contributions in Heterogeneous Communities: Evidence from Indonesia. *Journal of Population Economics*, 17, 603-626.
- Parboteeah, K. P., Cullen, J. B. & Lim, L. (2004). Formal Volunteering: A Cross-National Test. *Journal of World Business*, 39(4), 431-441.
- Park, T. K. & Park, S. B. (2004). An Economic Study on Charitable Giving of Individuals in Korea: Some New Findings from 2002 Survey Data. In *6th International Conference of the International Society for Third-Sector Research, Ryerson University, Toronto, Canada 2004*, 1-15.
- Payne, A. A. (2009). Does Government Funding Change Behavior? An Empirical Analysis of Crowd-Out. *Tax Policy and*

- the Economy*, 23(1), 159-184.
- Pennerstorfer, A. & Neumayr, M. (2017). Examining the Association of Welfare State Expenditure, Non-Profit Regimes and Charitable Giving. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 28, 532-555.
- Pesaran, M. H. (2004, August). *General Diagnostic Tests for Cross-Sectional Dependence in Panels*. University of Cambridge (Faculty of Economics, Cambridge Working Papers in Economics No.0435). <https://docs.iza.org/dp1240.pdf>
- Piliavin, J. A. & Charng, H. W. (1990). Altruism: A Review of Recent Theory and Research. *Annual Review of Sociology*, 16(1), 27-65.
- Raskoff, S. & Sundeen, R. (1995). *Trends in Volunteering: An Analysis of a Decade*. Cleveland, Ohio: Nonprofit Organizations and Voluntary Associations,
- Regnerus, M. D., Smith, C. & Sikkink, D. (1998). Who Gives to the Poor? The Influence of Religious Tradition and Political Location on the Personal Generosity of Americans toward the Poor. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 37(3), 481-493.
- Reitsma, J., Scheepers, P. & Grotenhuis, M. T. (2006). Dimensions of Individual Religiosity and Charity: Cross-National Effect Differences in European Countries? *Review of Religious Research*, 47(4), 347-362.
- Roberts, R. D. (1984). A Positive Model of Private Charity and Public Transfers. *Journal of Political Economy*, 92(1), 36-148.
- Rooney, P. M., Steinberg, K. S. & Schervish, P. G. (2001). A Methodological Comparison of Giving Surveys: Indiana As a Test Case. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 30(3), 551-568.
- Ruiter, S. & Graaf, N. (2006). National Context, Religiosity, and Volunteering: Results from 53 Countries. *American Sociological Review*, 71(2), 191-210.
- Sargeant, A. & Shang, J. (2010). *Fundraising Principles and Practice*. John Wiley & Sons.
- Shiell, A. & Rush, B. (2003). Can Willingness to Pay Capture the Value of Altruism? An Exploration of Sen's Notion of Commitment. *Journal of Socio-Economics*, 32(6), 647-660.
- Smith, D. H. (1994). Determinants of Voluntary Association Participation and Volunteering: A Literature Review. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 23(3), 243-263.
- Smith, P. B. (2015). To Lend Helping Hands: In-Group Favoritism, Uncertainty Avoidance, and the National Frequency of Pro-Social Behaviors. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 46(6), 759-771.
- Sokolowski, S. W. (2013). Effects of Government Support of Nonprofit Institutions on Aggregate Private Philanthropy: Evidence from 40 Countries. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 24(2), 359-381.
- Stojcic, I., Kewen, L. & Xiaopeng, R. (2016). Does Uncertainty Avoidance Keep Charity Away? Comparative Research between Charitable Behavior and 79 National Cultures. *Culture and Brain*, 4(1), 1-20.
- Şakalak, A. & Çevik, S. (2022). Charitable Giving and Philanthropic Environment Across the Countries. *27th RSEP International Conference on Economics, Finance & Business 2022*, 215-224.
- The Fund for Peace (2023). Fragile States Index. Erişim Adresi: <https://fragilestatesindex.org/indicators/c3/>, Erişim Tarihi: 14.02.2024.
- Unger, L. S. (1991). Altruism as a Motivation to Volunteer. *Journal of Economic Psychology*, 12(1), 71-100.
- Van Oorschot, W., Reeskens, T. & Meuleman, B. (2012). Popular Perceptions of Welfare State Consequences: A Multilevel, Cross-National Analysis of 25 European Countries. *Journal of European Social Policy*, 22(2), 181-197.
- Wiepking, P. (2021). The Global Study of Philanthropic Behavior. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 32(2), 194-203.
- Wiepking, P. & Handy, F. (2015). *Explanations for Cross-National Differences in Philanthropy*. In: P. Wiepking, & F. Handy (Eds.), *The Palgrave Handbook of Global Philanthropy* (pp. 9-24). London: Palgrave Macmillan.

- Wiepking, P., Einolf, C. J. & Yang, Y. (2023). The Gendered Pathways into Giving and Volunteering: Similar or Different Across Countries? *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 52(1), 5-28.
- Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology*, 26(1), 215-240.
- World Bank (2023). World Development Indicators. Erişim Adresi: <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>, Erişim tarihi: 23.01.2024.
- Wright, K. (2001). Generosity vs. Altruism: Philanthropy and Charity in the United States and United Kingdom. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 12, 399-416.
- Wuthnow, R. (1998). *Loose Connections: Joining Together in America's Fragmented Communities*. Cambridge: Harvard Univ. Press.
- Yang, Y., Zhang, J. & Liu, P. (2021). The Impact of Public Assistance Use on Charitable Giving: Evidence from the USA and China. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 32(4), 401-413.